

Benim işim boş çuvalı dik tutmak...

Selahattin Duman

Bütün orta öğrenimini “havuz problemlerini türetenlere...” beddua etmekle geçiren biri olarak bir gün bir “Matematik Dergisi”ne yazı yazacağım aklımın ucundan geçmezdi...

“Durumdan vazife” çıkarmak Ali Nesin’in aklına gelmiş... Kankalarından Mutlu Tönbekici’ye elçilik görevi vermiş... O da tebligatını yaptı...

Önce gururum okşanmış gibi geldi bana...

Hiç takmadığımdan emin olduğum için ismini “profesör unvanını” kullanmadan yazdığım Ali Nesin harika işler yapan bir insan... Uzaktan tanışırız... Hani insanlar arasında işe yaradığı söylenen sayısız, kablosuz bir elektrik alışverişi vardır ya! Tanıdığımdan beri böyle bir şeyi ben de hissederim...

***

İyi bir insan olduğunu güdülerimle bilirim... Nitekim son entel dantel saldırısı yanılmadığımı gösterdi...

“Orta zekâlılar cenneti” olan yurdumun insanı her sıradışı ve başarılı insana yaptığı gibi eninde sonunda ona da gelip bulaşacaktı... Öyle oldu...

BİR TUR YAŞADIM...

Ali Nesin hem yaptığı işleri göreyim hem de nasıl bir dergiye yazı yazacağımı bileyim fikrinden gidip çıkardığı “Matematik Dünyası” dergisinin birkaç sayısını da göndermiş...

Otuzüç sene meslekte her türden dergi görmüşüz... Her türlü tematik dergiye yapmışız... Ali Nesin’in yolladıkları elime geçince bir yaşıma daha girmiş oldum...

İlk şoku atlattıktan sonra anladım ki “Çarşıdan gelin aldım, belayı satın aldım...” hallerindeyim...

Dergilerin orasını çevir, burasını çevir...

Benim fukara aklımın anlamaya güç yetireceği bir tane konu yok... Birkaç tarihi olayı örnek olarak içine alan mesel var... O da gelip bir matematik problemine dayandığından aklımız yine düğüm oluyor...

***

Hani kırk silahşor Yahudi, Romalılar’dan kaçıp bir mağaraya sığınıyorlar... Başlarındaki Flavius Josephus intiharı öneriyor...

Buna göre kırkbir kişi bir daire şeklinde dizilecekler...

Her üç kişiden biri kendini öldürene kadar ölüm dairenin etrafında dönecek...

Sonunda kendini öyle yerleştirmiş ki herkes ölmüş, bir o kurtulmuş...

Bu meseldeki Flavius Josephus ben oldum... Daha ikinci turda fatihayı hak ettik...

BU İŞ BENİ AŞAR

Matematik Dünyası dergisini görene kadar kendimi bu işe çok yatkın sanırdım...

Hatta bir ara kendimin matematik dehası olduğuna vehmetmiş, sonumun da şizofreni olacağını düşünüp paniğe kapılmıştım...

Ünlü şizofren matematikçi John Forbest Nash’ın “Akıl Oyunları” kitabını hatırlarsınız... Türkçe baskısı çıkar çıkmaz alıp bir solukta okumuştum...

Kitabın bir yerinde Princeton Üniversitesi’ne kabul edilen Nash’ın karşılaştığı bir matematik problemi vardı...

Şimdi tam hatırlamıyorum...

Galiba kırk kilometre uzaklıktaki iki ayrı noktadan birer bisikletli karşılıklı yola çıkıyor... Tekerlerinin çapı şu... Yol şu... Birinin bisikletine konan bir sinek iki teker birbirine değdiğinde hangi menzilde arada kalır?

Nasıl yaptım bilmiyorum... Kendimce bir hesap tutturdum ve cevap olarak bir rakam buldum...

Beş on sayfa sonra baktım ki o soruyu Nash’a da sormuşlar, hiç düşünmeden benim bulduğum cevabın aynısını vermiş...

***

Benim panik olmam, kendi kendime “Nash bir dahiydi, sonu şizofreni oldu... Bu problemi çabucak çözmenden belli ki ben de bir dahiyim... Benim sonum da şizofreni...” vehimlerine düşmem bundandır...

Üç beş gün bunun melankolisi ile gezindim...

Sonunda her sersem gibi olan biteni unutup neşemi yeniden yakaladım... Beş altı ay sonra kitabı yeniden açtım... O problemi bulup yeniden çözmeye çalıştım...

Benim ilk hesaplamamdaki başarılı sonuca bakarsanız durumum “Kudretinden verdi balı... Bahanesi oldu arı...” şeklindeydi...

Ne var ki ikinci denemem fiyasko oldu... Günlerce kafa yormama rağmen sonuç her seferinde başka çıkıyordu...

Demek ki gerçek durum “İlahi tüfek, attığın taş bak, tuttuğun kuşa bak...” cümlesine uygundu...

YETENEK SIFIR...

Matematik bilimi ile uğraşmanın insanlarda fark yarattığını bilenlerdenim... Nereden biliyorsunuz, diye sormayın...

Köylünün gözlüklü adama bakıp da “Bu benden farklı” diye düşünmesi ve onun miktarını kestiremediği bilgisine saygı duyması gibi birşey...

Lisedeyken hayran olduğum bir cebir geometri hocamız vardı... İbrahim Bey... Ancak hem okulda hem de şehirdeki lakabı “İbenağa” idi...

İbrahim Ağa'nın daha da kısaltılmışı...

Müthiş bir adamdı... Hiç görmediği bir öğrenciyi tahtaya kaldırdığında tebeşir tutuşundan hangi ilçeden geldiğini bilirdi... Bir konu anlattığında kimsenin kalemlerle oynamasına bile izin vermezdi...

Bütün sınıfı elindekileri bırakıp arkasına yaslar, kendisine konsantre olmalarını sağlardı... Ondan sonra meseleyi anlatırdı... Anlamadım, diyen çıkarsa bir daha...

Bize ağır gelen lise cebirini ve geometrisini bile öğrenebiliyorduk...

İki notu vardı... Dört kalır, beş geçer... Yazılıya filan da itibar etmezdi... Her dönem sadece bir kez derse kaldırır... Tahtada verdiği cevaptan başka haline tavrına bakar, notunu düşerdi...

***

Herkese adıyla hitap ederdi... Adının başına “Bay” veya “Bayan” sıfatını koydu mu yandın... Eğer Ahmet'e “Bay Ahmet” diye hitap etmişse o çocuk bilirdi ki ikmale kalıyor...

Tek istisnası ben oldum...

Beni bir gün tahtaya kaldırdı ve bir geometri teoremi sordu... O dersi anlattığında okuldan kırmıştım... Nasıl anlattığımı bilmiyordum... Lakin hiç bilmediğim ve şimdi hatırlamadığım şekilde o teoremi çözdüm...

Dedim ya! Kafa arada sırada Nash ile rekabet edecek kıvılcımlar çıkıyor... Ancak hemen eski haline geldiğinden işe yaramıyor...

İbenağa hayret etti...

O gün benim okuyabilecek ama asla adam olmayacak bir potansiyele sahip olduğumu da ilân ettikten sonra kuralını bozdu... Bana hep “Bay Selahattin” diye hitap etti ve hiç sınıfta bırakmadı...

İBENAĞA'YA SAYGI

İbenağa'nın üç çocuğu vardı... Yüzbaşı olanın elinden bir sarhoşluk anında kaza çıktı ve cinayetten hapse düşüp üç çocuğunu babasına bıraktı...

Mühendis olan oğlu ise intihar ettiğinde iki çocuk bırakmıştı...

Öğretmen maaşından başka bir geliri olmayan İbenağa üzerine kalan beş torununu hem büyüttü hem de hepsini Ankara, İstanbul gibi para yutan şehirlerde üniversite okuttu...

Maaşı dışında tek geliri şehir kulübünde oynadığı briçten kazandığıydı...

Herkes olağanüstü matematik yeteneğini bildiğinden onu eş olarak isterdi... Kural basitti... Küçük paralarla oynanan briçte kazanılan pay edilirdi...

Kaybedilmesi halinde zararı tek başına İbenağa'nın ortağı karşılardı...

Dağıtılan on üç kâğıdı asla renklerine ve sayısal değerlerine göre dizmediği anlatılırdı...

Sebebi de diğer oyuncuların elini görme ihtimali...

İbenağa elinde bir avuç şeker gibi tuttuğu kâğıdın hakkını mükemmel veren bir kafaya sahipti ve üzerine kalan beş çocuğun hayatını bu kafa kurtarmıştı...

***

“Matematik bilmek fark yaratır...” demem bundandır...

Yoksa bu derginin seçkin okurları ile aynı kafaya sahip olduğum iddiasından değil...

Biliyorum Ali Nesin dergiyi arada sırada bana gösterecek, ben de şöyle bir karıştırıp kenara bırakacağım... Beni itiraf ettiğim “kafa yetmezliğim...” yüzünden hoş göreceğinize inanarak bu itirafı yapıyorum...

Sevindiğim ise böyle yüksek profilli bir derginin çok sayıda okuru olması, ona tutkuyla bağlı bulunması... Böyle akıllara sahip bir toplumun içinde yaşadığımızı bilmek beni mutlu ediyor...

Tıpkı Süleyman Bey'in “Beni seçerseniz Boğaz Köprüsü'nden geçişleri yarı fiyatına indireceğim...” demesi üzerine oyunu coşkuyla ona veren, hiç deniz görmemiş Adıyaman köylüleri gibi... ♥